

MODIFIKATSIYALANGAN KETOGEN PARHEZNING METABOLIK
SINDROMLI QUYONLAR GEPATOBILIAR TIZIMIGA TA'SIRI

Alimov Sobir Muxammad o'g'li

Ilmiy rahbar: Tursunov Djahangir Xusanovich

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti (TDTU)

Dolzarbliigi: Metabolik sindrom vazn ortishi, insulinrezistentlik, dislipidemiya va surunkali yallig'lanish bilan kechuvchi murakkab metabolik buzilishlar majmuasi bo'lib, gepatobiliar tizimda strukturaviy va funksional o'zgarishlarning rivojlanishiga olib keladi. Metabolik sindrom fonida jigar hujayralarida yog'li infiltratsiya, oksidlovchi stress, xolestatik va sitoliz jarayonlar rivojlanadi. Shu sababli metabolik sindromda gepatobiliar tizimni korreksiya qilishning samarali usullarini izlash zamonaviy tibbiyotning dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda ketogen parhezning metabolik kasalliklardagi terapevtik ta'sirlariga qiziqish ortib bormoqda.

Tadqiqot maqsadi: Metabolik sindromli quyonlarda modifikatsiyalangan ketogen parhezning gepatobiliar tizimning funksional holatiga ta'sirini baholash.

Material va metodlar: Tadqiqot 60 ta shinshila zotli quyonlarda olib borildi. Metabolik sindrom modeli Saidov usuli asosida 60 kun davomida shakllantirildi. Hayvonlar 7 guruhga ajratildi: intakt, nazorat, an'anaviy ketogen parhez, modifikatsiyalangan ketogen parhez, ezetimib, metformin hamda metformin+ezetimib guruhleri. Davolash 30 kun davomida olib borildi. Gepatobiliar tizim holatini baholash uchun ALT, AST, ALP, GGT, albumin va bilirubin ko'rsatkichlari tekshirildi.

Natijalar: Metabolik sindrom rivojlanishi fonida gepatobiliar tizim faoliyatining sezilarli buzilishi kuzatildi. Nazorat guruhida ALT va AST ko'rsatkichlari mos ravishda $87,7 \pm 8,6$ U/L va $59,1 \pm 5,7$ U/L gacha oshdi. ALP va GGT darajalari ham yuqori bo'lib, albumin miqdori $25,2 \pm 2,4$ g/L gacha kamaydi.

Modifikatsiyalangan ketogen parhez qo'llanilganda ALT darajasi davolashning 10-kunida $64,4 \pm 5,8$ U/L, 20-kunida $53,5 \pm 5,1$ U/L va 30-kunida $49,9 \pm 4,8$ U/L ni tashkil etdi. AST ko'rsatkichi mos ravishda $38,6 \pm 3,6$ U/L, $34,8 \pm 3,2$ U/L va $31,8 \pm 3,0$ U/L gacha kamaydi. ALP va GGT darajalari ham bosqichma-bosqich pasaydi.

Albumin miqdori davolashning 10-kunida $35,9 \pm 3,2$ g/L, 20-kunida $37,7 \pm 3,6$ g/L va 30-kunida $40,5 \pm 3,9$ g/L gacha oshdi. Bilirubin ko'rsatkichlari normallasishga moyillik ko'rsatdi.

Morfologik tekshiruvlarda modifikatsiyalangan ketogen parhez qo'llanilgan guruhda portal infiltratsiyaning kamayishi, gepatotsitlar arxitektonikasining tiklanishi va distrofik o'zgarishlarning regressiyasi kuzatildi.

Xulosa

1. Metabolik sindrom gepatobiliar tizimning funksional va strukturaviy shikastlanishlari bilan kechadi.

2. Modifikatsiyalangan ketogen parhez ALT, AST, ALP va GGT ko'rsatkichlarini kamaytirib, albumin miqdorini oshiradi.
3. Modifikatsiyalangan ketogen parhez jigar parenximasining morfologik holatini yaxshilaydi va gepatoprotektiv ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Younossi Z.M., et al. Nonalcoholic fatty liver disease: assessment and management. *Hepatology*. 2023.
2. Koliaki C., et al. The role of ketogenic diets in metabolic disorders. *Nutrients*. 2024.
3. Eslam M., et al. Metabolic dysfunction-associated steatotic liver disease.